

Střídavka aneb co to je střídavá péče

Je to již devět let, co zákon o rodině upravuje i jiné porozvodové formy péče o děti, než je péče výhradní, tedy péče jednoho z rodičů. Nové možnosti, z nichž jednou je střídavá péče, se však v praxi příliš neuplatňují. Proč je tomu tak? Společnost přeci po těchto nových formách dříve tolik volala?

Jovanka Lánská

Dokumentární film Střídavka, který vytvořil Luboš Patera, představuje několik rodičů, kteří po rozvodu pečují o své děti ve střídavé formě. Někteří z nich již prakticky střídavou péči uplatňují, jiní o ni (zatím marně) žádají. Všichni vystupující však považují tento druh péče za nejlepší východisko porozvodové situace. Dokument si klade za cíl ukázat, že pokud rodiče nemohou pečovat o své dítě společně, je střídavá péče tou nejjedálnější variantou především z hlediska dítěte. Dokument Střídavka mimoto také upozorňuje na stereotypy české společnosti, které se projevují nejzřetelněji v práci soudů nebo sociálních pracovníků(kt) aj.

Co je to vlastně střídavá péče? Jak se uplatňuje v praxi? Při této péči si rodiče svěříjí dítě do výchovy střídavě v určitým přesně vymezeném časovém období. Soud zároveň vymezuje práva a povinnosti obou rodičů v těchto střídajících se časových úsecích. Svěření dítěte je tu podmíněno blízkostí bydlišť obou rodičů do té míry, aby dítě mohlo docházet stále do jedné školy.

Jaké jsou výhody střídavé péče, proč ji uplatňovat? Střídavá péče řeší nepoměr ve vztahu dítěte k oběma rodičům, který vzniká především „klasickou“ úpravou poměrů nezletilých dětí po rozvodu (rozvodu) rodičů. Je takto možností, jak snížit porozvodové patologické prvky ve vztazích rodičů a dětí. Někteří dokonce nazývají střídavou péči tím nejlepším datem, který mohou rodiče dát svým potomkům po rozvodovém řízení. Střídavá péče děti chrání zejména před množstvím vlivů, které narušují vývoj dítěte v péči jednoho rodiče. Dovoluje oběma rodičům udržovat s dítětem intenzivní a hodnotný vztah. Díky času, který rodiče s dětmi tráví, mají možnost své děti skutečně vy-

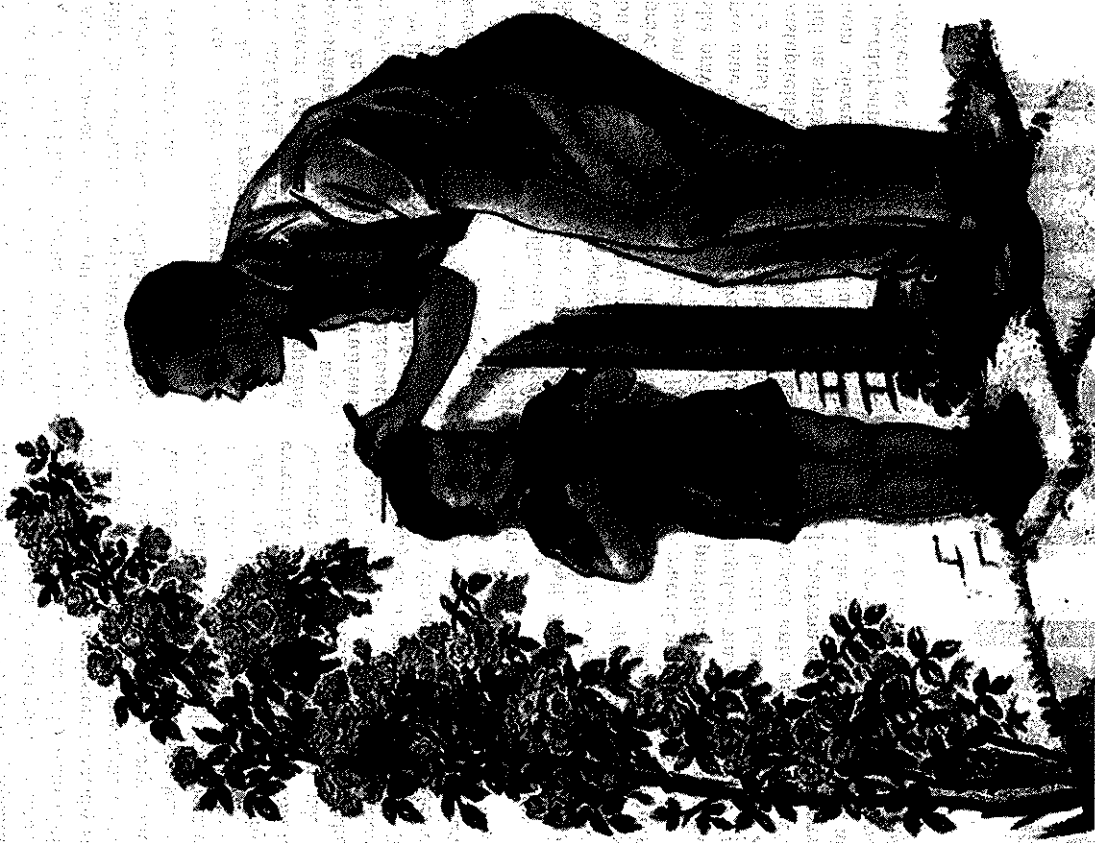
lení dítěte do střídavé péče tím pravým řešením? Považují za důležité zmínit, že institut střídavé péče není pro každého. Někteří rodiče opravdu nemají předpoklady k výchově dětí. Dohoda, ani dočasná, není možná také u rodičů, jejichž konflikt je příliš hluboký. Střídavá péče vyžaduje schopnost kooperovat, hledat kompromisní řešení, určitou míru flexibility. Jejím předpokladem je do jisté míry určité ekonomické zázámy a snahu rodičů respektovat důležitost toho druhého pro jejich dítě. Podmínkou se tu stává i citová a emocionální dospělost rodičů.

Co uplatňování střídavé péče komplikuje? Dokument upozorňuje velmi výrazně na určitou stimulosť úřadů v České republice, které se k problematice porozvodové péče o děti staví stále poměrně konzervativně. Ve většině případů z toho vyplývá rozhodnutí o svěření dítěte do výhradní péče jednoho z rodičů. Obvykle tímto rodičem bývají matky. Otcům jsou většinou děti svěřovány teprve tehdy, když je matka nepřítomna, nemá zájem či je jednoznačně neschopná se o děti plnohodnotně postarat. Praxe je tedy taková, že děti jsou do matčiny péče svěřovány i v případech, kdy jsou oba rodiče schopni stejně kvalitně zajistit dítěti výchovu, mají k dítěti stejný vzájemný citový vztah, disponují srovnatelnými ekonomickými prostředky a mohou dítěti poskytnout podobné sociální zázámy aj. Děti jsou ovšem svěřovány matkám často i v tom případě, kdy otec vychází ve srovnání s matkou lépe. Objektivně však nebyl nikým sledován jakýkoliv důvod k diskriminaci otců při svěřování dětí do péče. Výhradní péče je tedy svým způsobem mocenskou nerovnováhou. Jeden rodič žije pocitem, že má navrch, druhý rodič může zahoknout apod. Ve výhradní péči může jít pouze stěží o budování vztahu dítěte k oběma rodičům. Jak zaznělo v dokumentu, o budování

vztahu k druhému rodiči tu nemůže být ani řeč, vztah tu začíná a končí návštěvami ZOO a kina.

Při rozhodování zda uplatnit střídavou péči či nikoliv by ve středu zájmu mělo stát dítě. A to bezpodmínečně. Domnívám se však, že institut střídavé péče je potom ve většině případů právě pro děti tím nejlepším. Nebylo by na čase opustit stará a zaběhaná pravidla? Vztít si příklad kupříkladu ze západní a severní Evropy (např. ve Švédsku soudy přistupují ke střídavé péči jako k první a základní variantě porozvodové péče o děti)? V našem soudnictví i v přístupu sociálních pracovníků nebo pracovníků se zpravidla vůbec nehledí na děti samé. Ide o případ co nejrychleji vyřešit, postupovat pokud možno tou nejrychlejší cestou. Tou je cesta svěření dítěte do výhradní péče. Obvykle bývá rozhodnuto ještě dříve než se vůbec projednáví rozběhne.

Přitom by bylo žádoucí, aby soudy začaly upouštět od odmítání střídavé péče a využily právo přecházet na střídavou péči tak často, jak jen to je možné. Pracovníci v soudnictví i v oblasti sociální péče by měli zároveň dostat šanci poznat plně výhody střídavé péče (návrhy o nějakých kurzech, školení, rozhovory s rodiči a příbuznými, návštěvami v rodinách aj.). Celá společnost by měla postupně začít uznávat rovnoměrnou péči rodičů za tu nejpřirozenější. Děti přeci mají právo na oba rodiče. Dokument může společností pomoci otevřít a poříit téma, které se týká nás všech. Může se stát dalším nástrojem pro boření hrady stereotypů, které zpomalují proces vedoucí k tvorbě lepších porozvodových vztahů sledujících zájmy dětí. Je ovšem pouze na soudech a pracovnících a pracovnících sociální péče, aby se pokusili přistupovat ke střídavé péči jako k prvnímu možnému řešení porozvodové péče o děti.

zdroj: www.fathers.net

mnohdy rozdílné, což se stává prostředkem k tomu, aby se dítě naučilo lépe orientovat, bylo vybaveno tzv. na obě strany.

Za jaké situace není rozhodnutí o přidě-